

РЕШЕНИЕ

№ 2890

гр. София, 29.01.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXII КАСАЦИОНЕН
СЪСТАВ**, в публично заседание на 29.11.2024 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Светлана Димитрова

**ЧЛЕНОВЕ: Радина Карамфилова
Николай Димитров**

при участието на секретаря Розалия Радева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **8479** по описа за **2024** година докладвано от съдия Радина Карамфилова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. с чл. 72, ал. 4 от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР).

Образувано е по касационна жалба на С. И. М. – полицейски орган в Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ срещу решение от 01.06.2024 г., постановено по н.а.х.д. № 1381/2024 г. по описа на СРС, НО, 9 състав, с което е отменена Заповед за задържане на лице с рег. № 12663з-2 от 15.01.2024 г., издадена от касационния жалбоподател, с която е постановено на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР задържане за срок от 24 (двадесет и четири) часа в сградата на 04 РУ - СДВР на П. И. И..

С жалбата се релевират доводи за необоснованост и неправилност на съдебното решение поради постановяването му в нарушение на материалния закон. Твърди се, че отменената като незаконосъобразна заповед за задържане е издадена от компетентен орган и при спазване на административнопроизводствените правила, включително за мотивиране на акта. Спазено е изискването за наличие на данни за извършено престъпление. Поддържа се, че право на административния орган при условията на оперативна самостоятелност е да наложи мярката, дори без да е изпълнено условието за точна квалификация на деянието, а още по-малко се изисква престъплението да е несъмнено и категорично установено, тъй като задържането се извършва не поради

несъмненост на фактите, а с оглед на тяхното изясняване. Сочи се, че актът съответства и на целта на закона, тъй като е издаден, за да се попречи на заподозряното лице да се укрие, да извърши друго престъпление или да осуети наказателното преследване. Моли настоящата инстанция за отмяна на решение от 01.06.2024 г. на СРС, 9-ти с-в и да постанови друго по същество, с което да потвърди Заповед за задържане на лице с рег. № 12663з-2 от 15.01.2024 г., издадена от С. И. М. на длъжност „разузнавач“ в Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“. Претендира юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на адвокатско възнаграждение, в случай че другата страна претендира такова в размер по-висок от минималния по Наредба № 1 от 9.07.2004 г. на ВАС.

В открито съдебно заседание по делото жалбоподателят се представлява от юрк. Д., която моли за уважаване на касационната жалба. Представя писмени бележки. Претендира юрисконсултско възнаграждение и държавна такса.

Ответникът не се явява по делото и не се представлява.

Софийска градска прокуратура се представлява от прокурор К., който счита обжалваното решение за валидно и допустимо, но неправилно.

Административен съд София - град, XXII касационен състав, като се запозна с обжалвания съдебен акт, съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди наведените касационни основания и тези по чл. 218, ал. 2 АПК, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

По допустимостта на касационната жалба:

Касационната жалба е процесуално допустима като подадена от надлежна страна по смисъла на чл. 210, ал. 1 АПК, във вр. с чл. 72, ал. 4, изр. второ от ЗМВР, и срещу съдебно решение, подлежащо на касационен контрол.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

След като извърши служебно проверка на основание чл. 218, ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и въз основа на фактите, установени от първоинстанционния съд, съгласно чл. 220 от АПК, XXII касационен състав на Административен съд София-град намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо като постановено по отношение на акт, който подлежи на съдебен контрол, от компетентен съд, в законен съдебен състав и в рамките на правомощията му.

В оспореното решение първоинстанционният съд е установил фактическата обстановка във връзка с постановеното задържане от полицейските органи на П. И.. Приел е за установено, че И. е неосъждано лице, липсвали образувани в органите на прокуратурата висящи и/или приключили наказателни производства за престъпления от общ характер. Същият не притежавал криминални регистрации за престъпления от общ характер или за други противоправни деяния. Срещу него не е имало повдигнати обвинения за престъпления от общ характер.

В Софийска градска прокуратура е било образувано на 12.10.2020г. по сигнал на служител на ДАНС на основание чл. 212, ал. 1 от НПК досъдебно производство (ДП) № 264/2022г. по описа на ГД „БОП“ - МВР и пр.пр. № 13966/2022 г. по описа на СГП с предмет на разследване: за това, че в периода от месец януари 2020 г. и по настоящем, неустановени към момента лица са участвали в организирана престъпна група по смисъла на чл. 93, т. 20 от НК, създадена с цел да извършва в страната престъпления по чл. 253 от НК и по чл. 255 от НК, като групата е била създадена с корисна цел - престъпление от общ характер по състава на чл. 321, ал. 3, пр. 2, т. 2 вр. ал. 2 от НК. По ДП били събрани класифицирани материали по НПК и ЗЗКИ.

На 15.01.2024 г. сутринта, около 07:00 часа, се провела съвместна специализирана полицейска операция (СПО) на територията на [населено място] между служители на ДАНС и ГД „БОП“ към МВР. Сред тези служители били свидетелят В. Р. С. - на длъжност „разузнавач“ към Сектор 01 „Контрабанда“ към ГД „БОП“ към МВР, както и С. И. М. - на длъжност „разузнавач“ в Сектор 02 на Отдел 06 при ГД „БОП“ към МВР. Бил посетен адрес в [населено място],[жк], вх. В, ап. 27 за извършване на претърсване и изземване съгласно определение от 08.01.2024 г. по НЧД № 85/2024 г. по описа на СГС, НО, 29 състав. На място бил установен П. И.. Процесният апартамент бил собственост на родителите му. Служителите на ДАНС се легитимирали на И.. Пристигнал на адреса разследващият полицай И. Д., който ръководел процесуално-следственото действие по претърсването и изземването. Разследващият полицай Д. запознал И. с естеството на процесуалното действие (не и с това, че следвало да бъде задържан по ЗМВР). Последният оказал доброволно пълно съдействие на разследващите органи, както и на служителите на ДАНС и „ГД „БОП““. На 15.01.2024 г. за времето от 07:30 часа до 08:22 часа в присъствие на поемни лица извършили претърсване и изземване по реда на НПК в горепосоченото жилище. По време на действието е била установена и иззета само една движима вещ - един брой лаптоп марка „Г.“, със зарядно устройство към него. В протокола от претърсването и изземването И. обективирал възражение, че не бил собственик на лаптопа (собственик на същия е неговата майка Р. И.) и че го ползвал само за гледане на филми или за играене на покер. На същия не са били поставяни белезници в началото, по време и/или след края на процесуално-следствените действия по ДП.

След извършването на процесуално-следственото действие в конкретния имот И. бил уведомен от разследващия орган, че следвало да бъде посетен и друг адрес на територията на [населено място], свързан с родителите му и с дейността на фирмата им „Интерметал Р“ ЕООД. П. И. се съгласил. Взел си личната карта. Същият бил конвоиран (превозен, транспортиран) до другия адрес от свидетеля С. и касатора М., където действието по разследването било извършено. Свидетелят С. и касаторът М., включително и П. И. (който не бил уведомен), не знаели за конкретно какво престъпление или престъпления е било разследването по ДП и какви факти е следвало да се изясняват (например свидетеля С. мислел, че става дума за ДДС измама). Свидетелят С. и касаторът М. не коментирали с И. по никакъв начин (докато били заедно) за какво е било разследването, какви действия се извършвали и какво се е целяло да бъде установено. Говорели на общи теми. И. не е бил уведомяван, че е задържан. Никой от тях не знаел, че И. ще бъде задържан.

След приключването на процесуално-следствените действия и на втория адрес, на свидетеля С. и касатора М. било разпоредено от техния пряк ръководител да бъде извършено фактическото задържане на П. И. И., на който било съобщено, само че е задържан, но не и за какво е задържан и поради какви причини. В този момент не му е осигурена адвокатска защита, нито възможност да се свърже с адвокат, нито му били разяснени неговите права - например, че има правото на адвокатска защита; че има правото да не се самоуличава в престъпление; че има правото да уведоми свой близък, че е задържан; че има правото да разбере в този момент фактическото и правното основание за задържането му и други. Информация не са имали и свидетелят С., и касаторът М. на какво фактическо и правно основание И. е следвало да се задържи. Касаторът М. изпълнил разпореждането на своя пряк ръководител за задържането на П. И.. Белезници на същия в този момент (и в последствие) не са му били поставени.

П. И. бил конвоиран в сградата на ГД „БОП“ към МВР, където следвало да се изготвят документите по задържането му. Часът бил доста след 07:00 часа на 15.01.2024 г. В този момент (доста след 07:00 часа) на 15.01.2024 г. е била издадена от касатора М., на длъжност „разузнавач“ в Сектор 02 на Отдел 06 при Главна дирекция за „Борба с организираната престъпност“ (ГД „БОП“) към Министерството на вътрешните работи (МВР), писмена заповед за задържане на лице с рег. № 12663з-2 от 15.01.2024 г., с която е било разпоредено прилагането на принудителна административна мярка по чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР - фактическото задържане за срок от 24 (двадесет и четири) часа в сградата на 04 РУ - СДВР на П. И. И.. Според заповедта по чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР задържането на И. започвало от 07:00 часа на 15.01.2024 г. и продължило до 06:40 часа на 16.01.2024 г. (когато той бил фактически освободен от сградата на 04 РУ-СДВР).

В момента на задържането му в сградата на 04 РУ-СДВР, с цел изпълнението на постановената заповед по чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, И. бил обискиран на основание чл. 80, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, при което действие не били установени у него забранени вещества и/или предмети. В писмена декларация от 15.01.2024 г. в 07:10 часа е било документирано (на хартия), че И. не желал да ползва адвокатска защита по свой избор, нито служебна такава. В медицинско направление от 15.01.2024 г. в 11:28 часа в сградата на 04 РУ-СДВР И. посочил пред медицинско лице, че не се нуждаел от медицински преглед, и доколкото същият нямал данни да проявява „остро начеващо заболяване в момента“.

В издадената заповед за задържане на лице с рег. № 12663з-2 от 15.01.2024 г. било записано (на хартия) следното фактическо и правно основание, а именно, че задържането на П. И. И. се обуславяло от това, че той е подпомагал лицата Р. и И. И. (негови родители) в престъпната дейност, като изготвял неистински документи, свързани с декларираните сделки за скрап. Според заповедта, лицето Р. И. издавала на П. И. точни указания за извършване на конкретни действия, които са били свързани с документалната обработка и тегления на суми от АТМ и банкови клонове от фирмените сметки на дружеството „Интерметал Р“ ЕООД, тъй като последният (И.) бил пълномощник на част от тях. В заповедта е отразено, че съществувала съпричастност към извършено престъпление по чл. 321, ал. 3, пр. 2, т. 2, вр. ал. 2 от НК (участие в организирана престъпна група, създадена с користна цел), чл. 253 от НК (извършване на финансова операция или сделка с имущество, или прикриване произхода, местонахождението, движението или действителните права върху имущество, за което знае или предполага, че е придобито чрез престъпление или друго общественоопасно деяние) и чл. 255 от НК (избягване установяване или плащане на данъчни задължения в големи размери, чрез приспадане на неследващ се данъчен кредит. П. И. И. обаче нямал никакво процесуално качество по образуваното от СГП ДП. Не е бил разпитван като свидетел, нито прокурор е повдигнал обвинение срещу него. Според СГП задържането на И. се е обуславяло поради съмнението за съпричастността му към организираната престъпна група, която е била предмет на разследване в ДП.

На 16.01.2024 г. с протокол за доброволно предаване по образуваното ДП И. предоставил на органите на разследването своя телефон за изследване. На 09.02.2024 г. от наблюдаващия прокурор от СГП по ДП е била възложена данъчна проверка по чл. 110, ал. 1 и ал. 3 от ДОПК, във връзка със ЗДДФЛ спрямо П. И. И. относно намерената (притежавана от него) парична сума на адрес [населено място],[жк],

[жилищен адрес] в размер на 1 000 000.00 лева. С писмено определение № 1332/29.04.2024 г. по НЧД № 2592/2024 г. по описа на СГС е било потвърдено постановлението на СГП от 06.02.2024 г. за отказ за връщането на И. (по негово искане) на иззетата в ДП парична сума в размер на 1 000 000.00 лева.

За да отмени заповедта за задържане, районният съд е приел, че при издаването ѝ е допуснато съществено нарушение на административнопроизводствените правила на АПК, тъй като към момента на фактическото задържане на П. И., доста след 07:00 часа на 15.01.2024 г., не му е било съобщено в този момент от полицейския орган М. за какво е бил задържан и поради какви причини. В този момент не му е била осигурена и адвокатска защита, нито възможност да се свърже с адвокат, нито са му били разяснени правата - че има правото на адвокатска защита; че има правото да не се самоуличава в престъпление; че има правото да уведоми свой близък, че е задържан; че има правото да разбере в този момент фактическото и правното основание за задържането му и други. Липсата на информация за тези факти и обстоятелства не освобождава административния (полицейски) орган М. от задължението му да съобщи на И. в момента на ограничаване на правото му на свободно придвижване какви са били основанията за задържането му - и фактически, и правни. Нещо повече, чрез този пропуск е нарушено правото на задържаното лице незабавно да бъде уведомено за основанията за задържането си (към този момент, а не по-късно), което е в противоречие с чл. 5, § 2 от КЗПЧОС и с практиката на ЕСПЧ по въпросите относно законността на задържането. Съдът се позовава на Решение на СЕС от 9 февруари 2012 г. по дело „М. U“ С- 210/10, т. 23, за да обоснове извод за непропорционалност и следователно незаконосъобразност на мярката.

Така постановеното решение е валидно, допустимо и правилно.

Постановено е от законен съдебен състав по подадена в срок жалба срещу подлежащ на оспорване административен акт съгласно изрична законова разпоредба. Не са допуснати нарушения на съдопроизводствените правила. Производството е разгледано по реда на НПК, при спазване на правата на страните, съдът е събрал всички необходими, допустими и относими доказателства за изясняване на обективната истина, включително по своя инициатива, обсъдил е доказателствения материал и е формирал обосновани изводи относно фактите.

Напълно се споделят от настоящия касационен състав изложените в решението мотиви.

Съгласно чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, полицейските органи могат да задържат лице, за което има данни, че е извършило престъпление. Принципно правилно е твърдението на касатора, че законът не изисква наличието на достатъчно данни за извършено от лицето престъпление, за да се извърши задържането му, за разлика от основанията за образуване на досъдебно производство. Въпреки това в заповедта за задържане на лицето следва да са посочени фактическите и правни основания за направения извод за ангажираност на конкретното лице с извършено престъпление.

В настоящия случай се установява въз основа на съвкупния анализ на събрания доказателствен материал, че при издаване на процесната заповед са допуснати процесуални нарушения и са накърнени правата на задържаното лице. Съгласно свидетелските показания на свидетеля С., който е очевидец на извършените спрямо П. И. действия, като част от екипа от полицейски органи, които са взели участие в процесуално-следствените действия, И. е бил фактически задържан, възпрепятстван е да се придвижва свободно в пространството, още в момента, в който е извършено

претърсване на жилището, което е обитавал. При претърсването на второто жилище отново не му е разяснено процесуалното му качество, не е съобщено, че е задържан и не са изяснени правата му на задържано лице. Едва след като е заведен за разпит в сградата на ГД „БОП“, е издадена процесната заповед за задържане и същата му е предявена за запознаване. Видно от съдържанието ѝ, задържането му е започнало на 15.01.2024 г. в 7:00 ч., когато е установен в жилището в[жк] и са започнали процесуалните действия спрямо него. Това доказва, че още към този момент същият е третиран като задържано лице, но без да се доведе този факт до знанието му. Последното се потвърждава както от самия И., така и от свидетеля С., който подробно разказва спомените си за тази дата. Същият е категоричен, че той самият не е имал информация, че И. ще бъде задържан, преди да получат указания за това след претърсването на второто жилище. Освен това споделя, че с М. и с И. говорели на общи теми и не ставало въпрос за задържането на последния.

Предвид гореизложеното И. не е бил запознат към датата на задържането си – 07:00 часа на 15.01.2025 г., както е отразено в заповедта за задържане, че спрямо него е приложена мярка „задържане до 24 часа“ и не е бил наясно с основанията – както фактически, така и правни, за това. Задържаното лице не следва да разбира за основанията за ограничаване на правото му на свободно придвижване след издаване на заповедта за задържане или при конвоирането му. Това следва да бъде направено преди или в момента на фактическото задържане на лицето и да е доказателствено обезпечено към момента на издаването на индивидуалния административен акт по чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, което не е сторено в настоящия случай.

Ненавременното уведомяване на жалбоподателя И. с издадената заповед от 15.01.2024 г. е в противоречие и със задължението на полицейския орган да уведоми лицето за неговите субективни права и за правното му положение на задържано по ЗМВР лице. Последващото уведомяване на лицето, след отразения в заповедта час на задържане, а именно 07:00 часа, не води до „саниране“ на допуснатото съществено процесуално нарушение при издаването на индивидуалния административен акт, което е ограничило правото на защита на И..

Съгласно чл. 30, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ) всеки има право на лична свобода и неприкосновеност. Разпоредбата на чл. 30, ал. 2 от КРБ предвижда, че никой не може да бъде задържан, подлаган на оглед или обиск или на друго посегателство върху личната неприкосновеност освен при условията и по реда, определени със закон. Съгласно чл. 30, ал. 3, изр. първо от КРБ, единствено и само в изрично посочените от закона неотложни случаи компетентните държавни органи могат да задържат граждани, за което незабавно се уведомяват органите на съдебната власт. В срок от 24 часа от задържането органът на съдебна власт се произнася по неговата законосъобразност (чл. 30, ал. 3, изр. 2 от КРБ).

В съответствие с чл. 5, § 1, изр. 1 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС), ратифицирана със закон на Народното събрание от 31.07.1992 г. (ДВ бр. 66/1992 г., в сила за РБ от 07.09.1992 г.), всеки има право на свобода и сигурност. В юриспруденцията на ЕСПЧ са изведени няколко стандарта при закрилата на това право. Първият е изчерпателност на изключенията по чл. 5, § 1, изр. 2, б. „а“ - б. „г“ КЗПЧОС, чието тълкуване трябва да е задължително стриктно, а разширителните обосновки при приложението им са недопустими. Целта е да се гарантира, че никой няма да бъде произволно лишен от свобода на основание, което не е предвидено в Конвенцията. Вторият е законност на лишаването от свобода по националния закон, както от процесуална, така и от материалноправна страна. За целта чл. 5, § 2 - § 5 от КЗПЧОС въвежда гаранции относно свеждането до минимум на рисковете от произвол при ограничаването на свободата. Т. е правото по чл. 5, § 2

ЕКПЧ задържаното лице незабавно да бъде уведомено за основанията за ареста си при задължение на държавата чрез компетентния национален орган да обоснове всяко едно лишаване от свобода на всеки един етап.

Същата тази правна закрила и формираната трайна юриспруденция на ЕСПЧ по член 5 КЗПЧОС изключва категорично възможността едно лице да бъде лишено от свобода, независимо под каква форма и за какъв срок, на неизвестни за него основания. Фактите, които пораждат подозрение в извършването на престъпление и обосновават първоначалното задържане на лицето не трябва да са от същото ниво както тези, необходими за осъждането му или дори за повдигането на обвинение, но във всички случаи трябва да бъдат конкретизирани в степен и да бъдат съобщени, така че арестуваното лице да добие незабавно известна представа в какво е заподозряно /решение на ЕСПЧ от 11.07.2000 г. по дело D. v T., жалба № 20869/92 - § 56/. Обратното, недопустимо е по всеки един минимален национален и международен стандарт фактите, обосноваващи подозрението в престъпление, изобщо да не са посочени в акта за задържане и да не са съобщени на задържаното лице незабавно при лишаването му от свобода.

Следователно в настоящия случай са допуснати особено съществени процесуални нарушения, които са накърнили правото на защита на задържаното лице, както и правото му да разбере за какво деяние е задържан. Това само по себе си е достатъчно да опорочи процесната заповед до степен, обуславяща нейната незаконосъобразност, съответно е основание за отмяната ѝ.

На следващо място, разпоредената с издадената заповед принудителна административна мярка за задържането на П. И. противоречи на целта на ЗМВР, същата е непропорционална и е в нарушение на принципа за съразмерност на административната дейност – чл. 6 от АПК. И. не е имал процесуални качества по НПК - на свидетел или обвиняем, нито към момента на задържането, нито по-късно, не е затруднявал органите на разследването, оказвал е пълно съдействие. Целите на ЗМВР са били постигнати с оглед разкриването на престъплението или престъпленията и без задържането на И.. В тази връзка не е съществувала опасност от укриването му, същият е съдействал на полицейските органи при извършване на процесуално-следствените действия. Следователно целите на разследването са могли да бъдат постигнати и без задържането на лицето. Административният орган по ЗМВР следва да избере по реда на АПК онази административна мярка, която е най-подходяща в случая, съответна и пропорционална на целите на закона. Административният орган е следвало да приложи тази мярка, която засяга в най-малка степен правната сфера на лицето. В настоящия случай правата на лицето са засегнати в по-голяма степен от необходимото за постигане на целите на разследването. В тази връзка се споделят изводите на районния съд, че заповедта за задържане е издадена в противоречие с целта на закона.

С оглед на гореизложеното настоящата инстанция намира съдебното решение, предмет на съдебен контрол, за правилно, поради което същото следва да бъде оставено в сила.

Предвид изложеното и на основание чл. 221, ал. 2 АПК, Административен съд София-град, XXII-ти касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВА В СИЛА решение от 01.06.2024 г. постановено по н.а.х.д. № 1381/2024 г. по описа на СРС, НО, 9 състав.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.